

Jihomoravský kraj

PODPORA
PŘESHRANIČNÍ
KONKURENCESCHOPNOSTI

Manažerské shrnutí

VÝCHOZÍ SITUACE:

Existence tří geograficky blízkých metropolí v tzv. podunajském prostoru, z nichž dominantní postavení má jedna z nich – Vídeň, jakožto jedna z nejvýznamnějších metropolí v celoevropském měřítku.

Exponovaná poloha Jihomoravského kraje, jímž prochází významné evropské dopravní koridory z Pobaltí přes Podunají k Jadranu a z Balkánu do severozápadní Evropy.

Nedostatečná kapacita některých pozemních komunikací spojujících metropole. Chybějící silniční obchvaty měst a s tím spojené opakující se kvalitu života snižující dopravní komplikace.

Pozitivní demografický vývoj v metropolích vyznačující se kladnou přirozenou měnou obyvatelstva a migrační atraktivitou, avšak kontrastující s negativním populačním vývojem v pohraničí.

V rámci národních států robustní ekonomická výkonnost všech tří částí přeshraničního regionu, i když přeshraniční trh práce vykazuje stále značné asymetrie.

Rozmanitá odvětvová struktura regionální ekonomiky. Pestrá paleta odvětví jihomoravského zpracovatelského průmyslu s důležitou návazností na české poměry silnou vědeckovýzkumnou základnu. Silné zastoupení znalostních oborů v rámci terciárního sektoru národního hospodářství.

Velmi komfortní zázemí institucí terciárního vzdělávání, značný potenciál uložený ve vysoce kvalifikovaných lidských zdrojích.

Společné kulturní dědictví odrážející se dnes v tradici vinařství, památkové péči a kulturních aktivitách.

Atraktivní kulturní venkovská krajina nabízející široké spektrum trávení volného času jak návštěvníky (rekreanty), tak i obyvateli metropolitních území.

ROZHODUJÍCÍ PŘESHraniční TÉMATA A VAZBY

Přeshraniční trh práce je stále asymetrický, a to jak z české strany do Rakouska, tak ze Slovenska do České republiky. Krátkodobá pracovní migrace z jihomoravského příhraničí do Rakouska již zřejmě slábne. Důvodem je chybějící pracovní síla a růst mezd na české straně a výrazně rostoucí atraktivita brněnského trhu práce. Také pendlerství ze Slovenska do ČR nenahrávají srovnatelně vysoké platy na Slovensku. Navíc bratislavský trh práce má zvyšující se atraktivitu díky výši zdejších mezd i pro Čechy. Do Rakouska směřuje především zdravotnický personál a lidé pečující o staré nebo imobilní osoby. Stejně profese pak směřují k nám ze Slovenska. V českém příhraničí také chybí pracovníci v zemědělství, jež jsou přelácani rakouskými farmáři. Vzniklé vakuum pak musí vyplnit především Ukrajinci. Všeobecně dále platí, že do Rakouska jezdí za prací pracovníci ve službách, např. personál restaurací. Nicméně také platí to, že čeští občané v Rakousku přímo podnikají, například tak, že sami provozují restaurace.

Společný podunajský kulturní prostor v sobě zahrnuje vazby vycházející ze společného kulturně historického dědictví. Vazby jsou zřetelné a velmi živé, ať už jde o umělecké produkce, muzejní a galerijní expozice, kooperaci uměleckých škol, společnou péči o památky a architektonické dědictví. Nelze opominout město Brno a jeho inspirace ve Vídni v oblasti architektury. Kulturní vazby na Bratislavu jsou marginální, ale v jižní části česko-slovenského pohraničí – na Slovácku – jsou poměrně intenzivní díky folklorním akcím a konec konců také díky přeshraničním rodinným vazbám. V historickém kontextu i dnes je vzájemným propojovacím faktorem mezi jižní Moravou a Dolním Rakouskem zemědělská krajina a především vinařství. Na obou stranách hranice má vinařství silnou tradici, jedná se o společné kulturní dědictví.

Přeshraniční cestovní ruch má potenciál především v relaxační cykloturistice, pro kterou zde existují příhodné podmínky v podobě nenáročného terénu tematicky doplněného vinicemi a kulturními památkami, popř. dědictvím rodu Lichtenštejnů. Na jižní Moravě je cykloturistika podporována samosprávami i podnikatelskými subjekty (Znovín). Z vinařského cestovního ruchu těží spíše Břeclavsko a částečně Hodonínsko. V těchto regionech vyrostly v posledních desetiletích ubytovací kapacity spojené s komerčními degustacemi vína. Na Znojensko tento rozmach budování ubytovacích kapacit spojených s vinařským turismem ještě čeká. Rakušané k nám jezdí trávit volný čas na denní bázi (bez přenocování). Zaujímají je golfové areály, aquaparky či myslivost. Na jižní Moravě je velmi známé a navštěvované termální koupaliště v Laa a.d. Thaya. Návštěvy Vídně jsou spojovány s nákupy (oblečení) a zábavou (Prátr).

Přeshraniční institucionální vazby v sobě zahrnují přímé vztahy formálních institucí („úřady“) a neformální vztahy individuálních aktérů (spolky, zájmové skupiny, ale i běžní lidé). Zdánlivě hlavní osa spolupráce se odehrává na ose regionálních autorit (kraj vs. spolková země). Jde však většinou o zdvořilostní kontakty. Instrumentálně je rakouská strana mnohem připravenější na přeshraniční projekty podporované EU ve vztahu k jejich financování.

Řešení společných environmentálních témat navazuje na téma institucionální spolupráce. Velmi často a otevřeně je zmiňována pozice Brna a jižní Moravy jako učedníka ve vztahu k Vídni či subjektům v Dolním Rakousku – „Měli bychom se k nim chodit učit“. Velmi důležitá je spolupráce při řešení klimatických změn. Velkým společným tématem je problematika sucha a správné zemědělské praxe. Rakouská praxe dává příklad, jak v krajině udržitelně hospodařit. I když i v tomto ohledu je dobré mít zdravě kritický náhled, a to například k předimenzovanému používání hnojiv v rakouském zemědělství.

VIZE PRO BUDOUČÍ VZTAH

Česko-slovensko-rakouský prostor těží z existence tří do značné míry propojených metropolí, obrovského lidského kapitálu daného koncentrací univerzit a společného kulturního dědictví. Instrukce jsou si vědomy environmentální hodnoty kulturní krajiny, o kterou je třeba pečovat s ohledem na nevyhnutelné a patrné změny klimatu. Přetrvávající asymetrie na trhu práce budou spíše slábnout, přičemž žádoucí je kooperace při řešení všeobecné absence lidských zdrojů.

Společný **vzájemně se učící hospodářský** a **kulturní** prostor determinovaný **existencí tří spolupracujících multimodálně propojených univerzitních metropolí** s **rekreačně atraktivní venkovskou krajinou** vybavenou sítí **bezpečných cyklostezek**, přičemž důraz je kladen na **přeshraniční spolupráci zaměřenou na vzájemné setkávání, komunikaci, environmentální témata** a **společné kulturní dědictví**.

DOPORUČENÁ TÉMATA K REALIZACI

Zkapacitnění silniční infrastruktury zahrnující především dobudování dálnice D52 a obchvatů měst (Znojmo, Břeclav, Mikulov).

(Re)akcelerace přeshraniční metropolitní spolupráce na bázi regionu CENTROPE za účelem zapojení brněnské metropolitní oblasti do širší institucionální a hospodářské spolupráce v rámci přeshraničního makroregionu.

Kongresový cestovní ruch - využití Brna jako univerzitního města za účelem pořádání mezinárodních vědeckých konferencí v samotné metropoli i v dalších atraktivních lokalitách Jihomoravského kraje.

Společný management destinací cestovního ruchu prostřednictvím vzájemné propagace atraktivních a přitom méně navštěvovaných lokalit.

Obnova památek s cílem zachování společného kulturního dědictví jako nástroje zvyšování kvality sociálního (residenčního) prostředí s pozitivními dopady na turistickou atraktivitu regionů, měst a obcí.

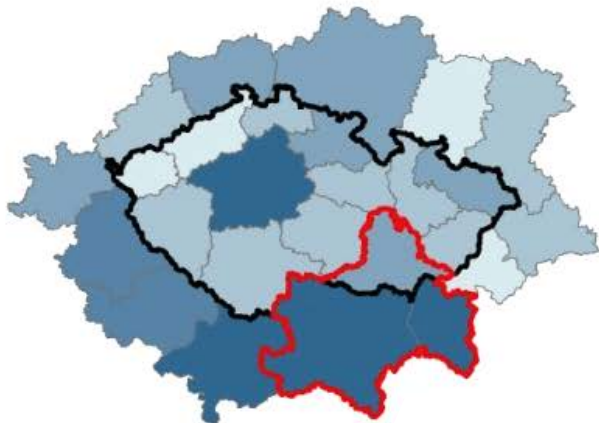
Řešení společných environmentálních otázek prostřednictvím institucionální spolupráce za účelem péče o krajinu v souvislosti s klimatickými změnami.

Popularizace pohraničních oblastí sousedního státu, zvyšování kulturně historického povědomí o přeshraničním území, zvyšování komunikačních kompetencí mládeže kladením důrazu na komunikaci v němčině nebo angličtině a pořádání zájezdů do sousedního státu.

Podpora přeshraniční mobility výzkumných pracovníků, společné PR aktivity výsledků VaV, zřízení přeshraničního VaV finančního podpůrného programu.

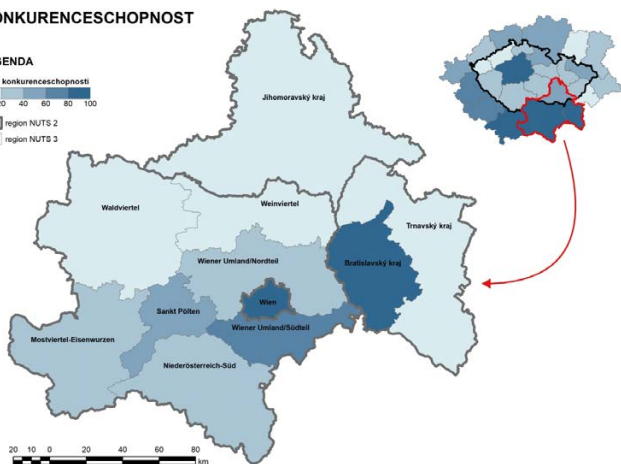
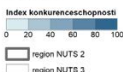
Zkvalitnění finančních nástrojů přeshraniční spolupráce i přeshraničního komunitního života (předfinancování projektů), intenzifikace a profesionalizace vztahů mezi krajskými samosprávami.

KONKURENCESCHOPNOST

LEGENDA

Poznámka:

Index konkurenceschopnosti vychází ze 4 indikátorů.

- HDP na obyvatele v paritě kupního standardu,
- produktivita práce z přidané hodnoty zpracovatelského průmyslu (hrubá přidaná hodnota na zaměstnance),
- podíl znalostních odvětví (NACE: J-K+M-N) na zaměstnanosti,
- hrubá míra přirozeného přírůstku.

Indikátory nejsou vážené.

Hodnoty jsou přepočítány na škálu 0 (nejhorší) až 100 (nejlepší).

Kontaktní osoba za řešitele projektu:

doc. RNDr. **Jaroslav KOUTSKÝ**, Ph.D.

tel.: +420 475 284 711

e-mail: jaroslav.koutsky@ujep.cz

Materiál vznikl v rámci projektu Analýza přeshraniční konkurenceschopnosti krajů ČR (TITSMMR821). Tento projekt je financován se státní podporou Technologické agentury ČR v rámci Programu BETA2.

Tento projekt je financován se státní podporou
Technologické agentury ČR
v rámci programu BETA2

www.tacr.cz
Výzkum užitečný pro společnost

**MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR**

UNIVERZITA J. E. PURKYNĚ V ÚSTÍ NAD LABEM

